

Lupčianske zvesti

www.slovenskalupca.sk

15. ročník

OBECNÉ NOVINY OBYVATELOV, RODÁKOV A PRIATELOV OBCE SLOVENSKÁ LUPČA

číslo 5 | jún 2013

Aktuálne v obci

Nájdite si prácu
v zahraničí

3

Aktuálne v obci

Prečo útlm
kanalizačných prác?

4

Obec a spoločnosť

Zachovajme deťom
rozprávkový svet6
7

Život a kultúra

Zlepšime
ho spoločne!8
9

Spoloč. rubrika

Užitočný hmyz
pre našu záhradu

11

Ako ďalej Zákl. umelecká škola a Dratvárik?

Milá redakcia Lupčianskych zvestí a rodičia, ktorí si moje slová, dúfam, prečítate v našich novinách!

Utorkové stretnutie, týkajúce sa DFS Dratvárik, vyvolalo vo mne ako v rodičovi a priaznivcovi folklóru vnútorný chaos. Pozorovala som to už dlhší čas, že sa tam niečo deje. Moje dieťa mi síce niečo naznačilo, ale podstata mi jasná nebola. Bohužiaľ, nestalo sa to ani v deň „D“, keď sa nám malo všetko objasniť. Od predstaviteľov ZUŠ-ky, ktorých mimochodom niektorí videli po prvýkrát, som sa dozvedala informácie, ktoré mi otvárali ústa. Informácií bolo neúrekom, ale k meritu veci nič. Stále sa rozprávalo o peniazoch a deti, o ktoré tam išlo, ani nepustili dovnútra. Verím, že to nebolo preto, aby prejavili svoj názor. Aby som bola konkrétna – moje dieťa, ktoré mimochodom hopkalo už ako trojročné, chodilo do súboru s radosťou. Naučilo sa prepletať nôžkami, spievať pesničky, ktoré som ani ja nepoznala, a tešiť sa z kolektívu, ktorý tam deti spolu tvorili. Čas utekal, dieťa rástlo a prišla ZUŠ-ka. Vytvorili sa skupiny, ktoré deti celkom oddelili, v ktorých sa navzájom ani nepoznali, a prišla deťom nič nehovoriaca klasika, keďže sa chceli venovať naplno iba folklóru. Trápi nás táto situácia, preto sa obraciam aj na Lupčianske zvesti a pýtam sa aj rodičov a všetkých kompetentných: Je pre nás a naše deti v srdci s Dratvárikom ten „papier“ naozaj taký dôležitý?

Rodič dieťaťa z Dratvárika

Z vašich listov

Situácia okolo oboch subjektov nás, samozrejme, zaujíma, a preto sme o jej vysvetlenie požiadali riaditeľa ZUŠ Iva Petrika:

Ako začať, aby sme objasnili situáciu v Detskom folklórnom súbore Dratvárik a ZUŠ. Dratvárik od 1. 9. 2007 sa stal súčasťou tanečného oddelenia Základnej umeleckej školy v Slovenskej Lupči so zámierom získať čo najväčšiu

finančnú stabilitu. Túto finančnú stabilitu nám umožnila platná legislatíva, na základe ktorej boli pridelené finančné limity na žiaka, navštevujúceho ZUŠ. Folklórny súbor Dratvárik, ktorý bol a aj je občianskym združením, je však finančne

ne odkázaný na pomoc rodičov, darcov a obce. Preto zúčastnené strany pristúpili k tomu, že deti, navštevujúce súbor, boli zároveň prihlásené do ZUŠ, a tak na činnosť, ktorú vykonávali, sme mohli získať finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu, a teda zabezpečiť aj vyššiu materiálnu a odbornú úroveň. A tak súbor pracoval ako tanečná zložka našej Základnej umeleckej školy. Ako občianske združenie však neprestal fungovať a pracoval súbežne s touto tanečnou zložkou. Zároveň však bolo potrebné dodržiavať normy platné pre umelecké školy. V súbore pracovali ľudia bez pedagogickej kvalifikácie, a tak sa im na základe platnej legislatívy umožnilo doplniť si do roku 2013 potrebnú kvalifikáciu. Okrem splnenia zákonnej normy v tom bola tiež snaha byť ako ZUŠ-ka garantom odbornej stránky výchovno-vzdelávacieho procesu a, samozrejme, profesionálneho napredovania. Môžeme si kľásť otázku: Prečo kvalifikovanosť zohráva takúto dôležitú úlohu? V prvom rade ZUŠ musí dodržiavať zákony, keďže je to škola, a tým pádom je aj zodpovedná za bezpečnosť a vzdelanie detí.

Občianske združenie Dratvárik sa rozhodlo, že spod ZUŠ odíde, aby jeho vedúci aj naďalej mohli viesť súbor bez obmedzujúcej školskej legislatívy.

Pokračovanie na str. 2 ►

Každé dieťa je predovšetkým obrazom detskej duše jeho rodiča. Ak mu ju my dospelí zachováme v tej najčistejšej podobe, zachová si ju aj ono pre tie vlastné deti. Preto o tom našom rozprávkovom lese a dni detí čítajte viac na str. 6 - 7.

Hospodárenie obce za 2012

Rozpočtový rok 2012 naša obec ukončila s prebytkom, ktorý je zdrojom príjmov pre ďalšie obdobie. Rozpočtové hospodárenie sa týka výlučne príjmov a výdavkov kalendárneho roka. Aj celkový výsledok hospodárenia obce k 31.12. 2012 je kladný, pričom dosiahol sumu takmer 148 470 eur. Finančné prostriedky budú použité ako zdroj pre investičné, teda kapitálové výdavky alebo ako zdroj pre tvorbu rezervného fondu obce. O použití financií rozhodujú poslanci obecného zastupiteľstva. Plnenie rozpočtu vzhľadom na jeho rozsah je možné žiadať k nahliadnutiu na finančnom oddelení obce u Ivony Dobišovej. Podrobná dokumentácia o hospodárení obce je zverejnená na webovej stránke www.slovenskalupca.sk.

(id) Foto (int)

► Pokračovanie zo str. 1

Je tu aj fakt, že ZUŠ tanečný odbor neruší a naďalej sa bude snažiť o profesionálny rast žiakov, ale s finančnou a profesionálnou stabilitou. Samozrejme, je na rodičoch a možno aj na samotných deťoch, ku ktorej z ponúkaných

možností budú inklinovať.

Podmienky, ktoré ponúkla ZUŠ Dratváriku, sa už asi nikdy nezopakujú. Jedno je však isté. Dva samostatné právne subjekty, a to občianske združenie, pre ktoré platia iné zákonné normy ako pre rozpočtovú organizáciu, ktorou je ZUŠ, nemôžu

spolu fungovať ako jeden subjekt. Obidve organizácie majú svoje samostatné vedenie, svoje predstavy a pravidlá. Zodpovednosť však pred zákonom vždy niesla len ZUŠ ako oficiálny prevádzkovateľ tanečného odboru. Nehľadajme preto niekde zbytočné chybu...

(r)

Hospodárenie našich lesov za rok 2012

Obecný podnik lesov, spol. s r. o. Slovenská Lupča, ako dcérska spoločnosť obce, uzatvoril rok 2012 s kladným hospodárskym výsledkom. Spoločnosť bola úspešná pri získaní dotácie na trvalo udržateľné hospodárenie v lesoch a tiež v získaní lesnícko-environmentálnej platby na zachovanie priaznivého stavu lesných biotopov na lesných pozemkoch, nezaraďovaných do súvislej sústavy chránených území. Ťažbu dreva, ktorá bola počas roku 2012 vykonaná, tvorila ťažba výchovná (prebierky) 14%, náhodná (vietor, kôrovec) 40% a úmyselná 46%. Spoločnosť nemá nevyrovnané záväzky po splatnosti a ani pohľadávky vo významnej výške voči majetku spoločnosti. Celkové hospodárenie je aj na základe kontroly NKÚ SR dobré a spoločnosť je v dobrej ekonomickej kondícii. (id)

Bezplatné odborné poradenstvo a servis už aktívnych poistných zmlúv.

Posúdenie výhodnosti aktívnych alebo aj starších zmlúv vo vaš prospech.

Vypracovanie návrhov nových zmlúv na mieru a vaše možnosti.

Ušetríte čas, peniaze.

**Kontaktujte
0911 970 722**

Ponúkame prácu

na pozíciu

obchodný zástupca v stabilnej nemeckej spoločnosti, pôsobiacej na celom svete.

Flexibilný pracovný čas, kariérny rast, bezplatné školenia, výborné finančné ohodnotenie – teraz základ + provízie.

Veľmi výhodné pre absolventov SŠ alebo VŠ ako brigáda na leto s možnosťou pokračovať trvalo po školskej dobe 2 mesiace.

Viac na tel. 0911 970 722

Plat starostu

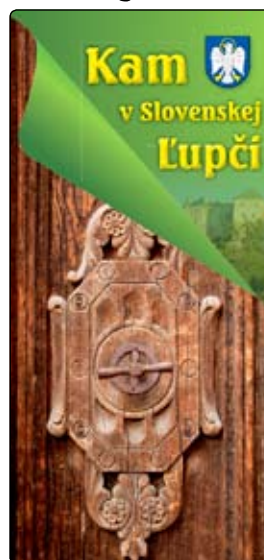
Aj tento rok, ako je to každoročne v rámci Zákona o právnom postavení a platových pomeroch starostov obcí a primátorov miest, prináležalo poslancom určiť plat starostu v súlade s výsledkami štatistického úradu o priemernej mzde v národnom hospodárstve. Percentuálne zvyšovanie vychádza zo základnej mzdy a poslanci mali hlasovať, či sa tak tohto roku stane a o koľko percent to bude. Hoci na ostatnom zastupiteľstve sa nezúčastnili všetci, prítomní poslanci sa priklonili k návrhu R. Solárika, a teda k zvýšeniu o 20%, čo predstavuje mesačný plat vo výške 2 096,40 eur. (ela)

Ponúknite svoje služby v Kalendáriu

Je tu druhý polrok a s ním aj druhá časť brožúrky Kalendárium Kam v Slovenskej Lupči. Jeho príprava pomaly finišuje, ako to bolo v prvom polroku, aj teraz bude brožúrka obsahovať v rubrike Lupčania - Lupčanom ponuku služieb, akcií, tovarov a mnoho iného pre obyvateľov obce vo zvýhodnených alternatívach, ako je to obvyklé.

Uplynulé vydania brožúrky ukázali, že sa ňou naozaj podarilo spojiť tak spoločné kultúrne, ako aj vzdelávacie záujmy občanov v obci, ako aj záujmy

drobných remeselníkov, v neposlednom rade podnikateľov a, samozrejme, tiež turistov. Kalendárium opäť ponúka podnikateľom, živnostníkom či drobným remeselníkom naozaj bezprostredný reklamný priestor s neprehliadnuteľnými zľavami na inzerciu, na predstavenie ich produktov, činností, zamerania a možností využitia služieb. Brožúrka – 1200 kusov, bude v konečnej forme roz distribuovaná do každej domácnosti v obci. Ľudia v obci takto naozaj v jednom balíčku nájdu po celý rok priamo v domácnosti nielen informácie, čo

prijemné sa v obci deje, ale aj pokiaľ by im čokoľvek chýbalo, ako sú otváracie hodiny, lieky, služby, údržbár, nová strecha alebo plastové okno a mnoho iného, budú mať – v podobe príjemného zalistovania si – v Kalendáriu informácie vždy po ruke.

Pokiaľ sa rozhodnete inzerovať svoje výrobky, aktivity či služby, alebo informovať o pripravovanej akcii, obráťte sa do 15. júna so svojou požiadavkou na Obecný úrad na Zuzanu Bačovú alebo na e-mailovú adresu dane@slovenskalupca.sk.

(ela)

Otázky pre...

Evu Gránerovú

Rubrika „Otázky pre...“ otvára ďalšie kolo odpovedí na otázky, ktoré sme tentoraz adresovali zamestnancom Obecného úradu v Slovenskej Ľupči, aby sme čitateľom priblížili nielen ich prácu, ale aj kompetencie, ktoré im prislúchajú pri riešení podnetov. Obrátili sme sa na Evu Gránerovú, ktorá má na starosti Správu majetku obce. Zaujímalo nás, koľko rokov pôsobí na Obecnom úrade a akými povinnosťami za tie roky prešla.

Na našom Obecnom úrade pracujem už 10 rokov. Začínala som v opatrovateľskej službe a s kolegom sme sa delili o prácu s aktívnymi pracovníkmi. Postupom času zostali aktívne práce a celá agenda okolo toho na mne. Momentálne vykonávam aj prácu, spojenú s referátom majetku obce.

Co všetko vlastne dnes spadá do kompetencie zamestnanca obecného úradu, ktorý má okrem iného na starosti aj zaťažovanie práce aktívnymi pracovníkmi, a teda veľmi nevdáchnu úlohu - ustrážiť, ba dokonca u niektorých aj vybudovať pracovné návyky?

Práca s ľuďmi je vždy namáhavá. Ku každému človeku treba pristupovať individuálne. Aktívni pracovníci, ktorí vykonávajú prácu v obci, vedia veľmi dobre, že za mnou môžu prísť prakticky s čímkoľvek. Len s klamstvom u mňa nepochodia. Som človek, narodený v znamení škorpióna, takže odpúšťam, no nezabúdam. Niektorí uchádzači o zamestnanie sú evidovaní na úrade práce aj niekoľko rokov. Vybudovať u nich pracovné návyky je prakticky nemožné. Sú veľké rozdiely aj medzi aktívnymi pracovníkmi, a tak ich nemôžeme všetkých hádzať do jedného vreca. Vidím to na ich prístupe k práci, ktoré dostanú. Staršia

generácia, tá ktorá zažila éru komunistov, sa k práci stavia zodpovednejšie ako súčasná generácia.

Keďže naša rubrika bude postupne spovedať všetkých zamestnancov úradu, bude iste namiestne opýtať sa každého z nich na spôsob práce - či sa líšil v obdobiach „starostovania“ rôznych starostov. Ak áno, tak čím?

Za tie roky, čo pracujem na Ľupčianskom Obecnom úrade, som zažila dvoch starostov. Práca v riadení takej obce, akou je naša, je zodpovedná a namáhavá. Bývalému starostovi som vďačná za to, že ma vtedy zamestnal a súčasnému ďakujem, že prácu stále mám.

Vaša práca spočíva predovšetkým v bezprostrednom styku s ľuďmi. Je to z vášho pohľadu náročné?

Áno, mimoriadne náročné, hlavne na psychiku človeka. Papierovo nechávam prácu na stole v kancelárii. No mám vždy plnú hlavu toho, či som sprá-

vila to, čo bolo treba, a či je to v poriadku. Niekedy mám problém v noci spať, lebo rozmyšľam nad množstvom nezodpovedaných otázok. Stane sa, že niekedy vybuchnem, ale v niektorých prípadoch sa emócie nedajú udržať na uzde a v najnevhodnejšej chvíli sa pýtajú von. Aj keď na to možno nevyzerám, som človek citlivý a dokážem si aj poplakať.

Oddych, relax a odhodenie záťaže zo seba je určite dôležité. Často žije v súkromí človek iným životom, akým sa prejavuje v dennodennej práci alebo vôbec navonok. Je to tak aj vo vašom prípade?

Po 26 rokoch bývania v činžiaku sme sa presťahovali do starorodičovského domu. Tam teraz bývam s rodinou, máme i psa. Mojou záľubou sú kvety a práce v záhradke. V zime a zlom počasi si rada prečítam knihu a nepohrdnem ani ručnými prácami.

*Zhovárala sa Erika Lamperová
Foto domáci archív (eg)*

Nájdite si prácu v zahraničí

Zvyšujúca sa nezamestnanosť je celoslovenským problémom a nevyhla sa ani obyvateľom našej obce, preto sme v redakcii uvítali iniciatívu siete Európskych služieb zamestnanosti (EUROpean Employment Services) EURES. Sieť funguje na všetkých úradoch práce a sociálnych vecí a jej cieľom je zlepšiť a uľahčiť voľný pohyb pracovných síl v rámci krajín EU/EHP a Švajčiarska.

Služby siete EURES sú poskytované bezplatne širokej verejnosti, a to evidovaným uchádzačom o zamestnanie, záujemcom o nové pracovné uplatnenie, zamestnávateľom i študentom.

Chcú priniesť prácu

Sieť EURES každoročne organizuje medzinárodnú burzu práce za účasti zahraničných zamestnávateľov a partnerov siete, burzy práce a informácií pre cieľové skupiny záujemcov o zamestnanie a organizuje tiež pravidelné návštevy na základných, stredných a vysokých školách. Na európskej úrovni EURES poradcovia organizujú náborové projekty v spolupráci s EURES poradcami z krajín EU/EHP, kde je dopyt po našich pracovníkoch, s cieľom priniesť čo najviac pracovných miest pre slovenských občanov.

Hľadajte cez weby

Informačným a komunikačným nástrojom siete EURES je národný portál www.eures.sk, kde záujemca v sekcii „Uchádzači o zamestnanie“ nájde databázu voľných pracovných miest do krajín EU/EIHP a Švajčiarska, informácie o pripravovaných podujatiach a výberových pohovoroch, ako aj dôležité informácie o životných a pracovných podmienkach v jednotlivých krajinách. Ďalším komunikačným nástrojom je portál www.eures.europa.eu. Po kliknutí si na ikonku Voľné pracovné pozície sa na oboch portáloch objaví naozaj pestrá ponuka práce, dostupná aj pre nášho občana.

*(ela)
foto int.*

Vážení klienti,

dovoľte mi poďakovať všetkým vám, ktorí ste nás navštívili v agentúrnej kancelárii Allianz Slovenskej poisťovne. Ubehol práve rok, ako sme otvorili nové priestory v budove Zdravotného strediska v Slovenskej Lupči.

Počas tohto obdobia sme sa snažili poskytovať kvalitatívne, a hlavne komplexné služby pre všetkých vás. Reagovali sme na otvorenia druhého piliera a detailnejšie sme informovali našich klientov o možnostiach zabezpečiť sa na dôchodok, informovali sme vás aj o pripravovanom zrovnoprávnení poistenia pre ženy a mužov. Zúčastnili sme sa aktívne aj na vydanernej akcii Zraz Jeep Wrangler pod Hradom Lupča, kde sme odmenili kresbičky najmenších účastníkov.

Žrebovanie o zaujímavé ceny

Ochotne poskytujeme v našich priestoroch poradenstvo a akékoľvek služby administratívneho charakteru. Budeme nesmierne vďační, keď budete navštevovať našu agentúrnu kanceláriu i naďalej. Je veľa životných udalostí v rodinách, ktoré si vyžadujú zmeny v nastavenom poistení a niekedy aj nové riešenia. Počas leta, v mesiacoch jún, júl a august, zaradíme každého, kto navštívi našu agentúrnu kanceláriu Allianz Slovenskej poisťovne v Slovenskej Lupči, do žrebovania o zaujímavé ceny. Neváhajte a prídte zabezpečiť seba a svoju rodinu! Prichádza čas dovolení a cestovné či horské poistenie by malo byť prirodzenou súčasťou vydanernej dovolenky. Prajeme vám pekné, slnečné leto a tešíme sa na stretnutie s vami.

(ag)

Prípojky až v roku 2014!

Napriek uverejneným informáciám a článkom v Lupčianskych zvestiach neustále dostávame otázky od občanov ohľadne realizácie kanalizačnej prípojky. Zaujímá ich najmä realizačná časť, ktorú si budú musieť zabezpečiť sami a na svoje náklady.

V súčasnosti dodávateľské firmy realizujú kanalizačné prípojky po hranicu pozemku každého občana – majiteľa nehnuteľnosti. Po jej realizácii prípojku zasypú. Až do leta 2014, teda do kola-

dácie celého diela sa občania nemusia trápiť s otázkou, čo ďalej. Svoju povinnosť, teda dobudovanie kanalizačnej prípojky na svojom pozemku a následného pripojenia, si budú realizovať až po tomto termíne. Rozhodnutie, či už svojpomocne, alebo za pomoci odborníka, je už na každom občanovi. Zamestnanci obecného úradu však budú mať k dispozícii telefónne čísla firiem, ktoré by v prípade potreby a záujmu túto prácu po objednaní občanom vykonali. (id)

Foto (ela)

Oslavy na Slavíne

Začiatkom mája sa naše členky ZO SZPB v Slovenskej Lupči zúčastnili na oslavách 68. výročia ukončenia II. svetovej vojny a Dňa víťazstva nad fašizmom v Bratislave na Slavíne.

Monumentálny pamätník Slavin je miestom, kam sa prišli v tento deň pokloniť a vzdať hold padlým vojakom predseda vlády SR Róbert Fico, zástupcovia diplomatických zborov v Slovenskej republike, poslanci NR SR, náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generálporučík Peter Vojtek, predseda Bratislavského osamosprávneho kraja Pavol Frešo, primátor mesta Bratislava Milan Ftáčnik a všetci

tí, ktorí si prišli pripomenúť významný historický medzník. Podujatie sa nieslo v duchu spomienky na hrdinstvo padlých vojakov. Po slávnostnom pietnom akte položenia vencov, vojakom, ktorí bojovali počas druhej svetovej vojny, udelil minister obrany SR Martin Glváč pamätné medaily a dvoch vojnových veteránov mimoriadne povýšil. Slová vďaky a hlboká úcta nepatrili len vojnovým veteránom, ale aj všetkým účastníkom pietnej spomienky, Vojenskej hudbe OS SR a Čestnej strážii OS SR, ktorí si každoročne pripomínajú pamiatku padlých sovietskych vojakov. (ela)

Foto archiv (ep)

Prečo útlm prác pri budovaní kanalizácie a ČOV?

Nedá sa nevyšmúť ticho a útlm prác v obci. Určite už mnohí v médiách postrehli informácie o našej dodávateľskej firme Doprastav, a.s., ktorá tieto práce pre našu obec realizuje na základe výsledkov verejného obstarávania. Zmena vlastníctva tejto univerzálnej stavebnej spoločnosti spôsobila zastavenie prác nielen v našej obci. Vstup nového vlastníka a všetky s tým spojené zmeny predpokladajú ozdravenie spoločnosti. Veríme, že pracovný ruch, ktorý v dôsledku toho na čas ustal, sa čoskoro obnoví. Obec sa za ten čas bude snažiť v rámci svojich finančných možností provizórne upraviť jamy na cestách, aby tak zmiernila negatívny dopad časového posunu ukončenia prác na jednotlivých úsekoch. Mrzí nás, že v konečnom dôsledku na túto nami nezavinenú situáciu doplácajú naši občania. Žiaľ, nie je v našich silách inak situáciu ovplyvniť a zmieriť ako iba uvedeným spôsobom. (id)

Policajné okienko

Falošný e-shop

Príslušníci OO PZ v Slovenskej Lupči v mesiaci máj 2013 evidujú v územnom obvode obce Slovenská Lupča dva priestupky proti majetku, kde v jednom prípade išlo o krádež pohonných hmôt z pracovného stroja a v druhom prípade o podvodný predaj vecí cez internetové stránky, kde si kupujúci objednávar, za ktorý bankovým prevodom aj zaplatí, ale tovar mu nie je doručený zo strany predávajúceho. Skutky sú v štádiu objasňovania.

Schválnosti a výživné

Tak isto príslušníci OO PZ evidujú dva priestupky proti občianskemu spolunažívaniu, pričom išlo o schválnosti medzi občanmi. V tom istom období prijali dve trestné oznámenia vo veci zanedbania povinnej výživy. Obidva priestupky a obe trestné oznámenia sú v štádiu vyšetrovania.

Chytili zlodēja

Počas trvania Turíčneho jarmoku bolo začaté trestné stíhanie vo veci prečinu krádeže, nakoľko dovtedy nezistený páchatel vykonal krádež vlánaním do Café bar KEIKO na Nám. SNP. Skutok bol na ďalší deň objasnený a bolo vznesené obvinenie voči konkrétnej osobe. Ďalej bolo začaté trestné stíhanie vo veci prečinu Ublíženie na zdraví. Skutok je v štádiu vyšetrovania a ide o ťažké zranenie pracovníka – pracovný úraz v jednej z firiem, ktoré sídli v časti Priboj.

Opať alkohol

V územnom obvode OO PZ Slovenská Lupča došlo v mesiaci máj 2013 k 3 dopravným nehodám, pri ktorých boli 4 osoby ľahko zranené, pričom pri jednej nehode asistoval alkohol. (ik)

Napísali ste nám

Z vašich listov

Pred nedávnom prišiel do redakcie Lupčianskych zvestí mail od návštevníčky obce Agnesy Belošičovej, ktorá s rodinou pricestovala do Slovenskej Lupče z Kanady. List dostali okrem našej redakcie aj členovia dozornej rady Železiarne Podbrezová a. s.. Okrem úprimného poďakovania a vyjadrenia uznania za správu a rekonštrukciu Hradu Lupča v ňom pisačka vyjadrila aj nespokojnosť, nakoľko sa do jeho priestorov v ten deň nedostali. Vyberáme z listu:

„Išli sme neohlásení. Príčinou bolo aj to, že sme vôbec nemali možnosť telefonovať, lebo mobil nemáme a verejnú telefónnu búdku sme nenašli. Po zacenganí sa nám ohlásil vrátnik. Podotýkam, že to bolo cez otváracie hodiny. Nechcel nám ani len otvoriť, aby sme hovorili z oči do očí. Boli sme tam spoza oceánu, a tak možnosť vidieť hrad osobne máme naozaj málo. Vrátnik bol neoblomný, vôbec nás nepustil dnu ani nedovolil hovoriť s kastelánom. Prístup na zámok je podľa existujúcich pravidiel obmedzený.

Myslíme si, že keď turisti cestujú – už či osobným autom, alebo zájazdovým autobusom – a chcú navštíviť tento krásny historický klenot, samozrejme, chcú aj zaplatiť vstupné, by mali tú možnosť mať. Turisti či iní záujemcovia, študenti, historici, milovníci galérií by nemali čeliť zatvorenej bráne. Je to nelogické. Žiaľ, toto je ďalší príklad, prečo je Slovensko na spodku priečky v prieskume krajín, vitajúcich turistov. Aj v aprílových Lupčianskych zvestiach na str. 6 v článku s názvom: „Dedičstvo si za-

chováme...“ sa okrem iného spomína, ako sa Lupča „rozhodla zabojovať o turistov.“ Lepšie a ľudskejšie sprístupnenie historicky bohatého, významného a krásneho, ale aj veľmi impozantného areálu Hradu Lupča by tiež prispelo k vyššej návštevnosti.“

Vzhľadom na to, že aj obci záleží na spokojnosti všetkých jej návštevníkov a pisačka sa v tejto súvislosti odvoláva aj na článok, uverejnený v Lupčianskych zvestiach, obrátili sme na kompetentných:

Dozvedeli sme sa, že autorke listu odpovedal Radim Kochan, vedúci personálneho odboru Železiarne Podbrezová a. s., pod ktorý je Hrad Lupča organizačne začlenený. Vzhľadom na fakt, že hrad rodina navštívila v pondelok – deň, keď je pre verejnosť oficiálne zatvorený, ju okrem podrobného vysvetlenia situácie aj opätovne pozval na návštevu hradu. Kompletne stanovisko však vzhľadom na niektoré interné informácie na jeho žiadosť neuvádzame. (r)

Prečo navštíviť Hrad Lupča?

Ochrana pamiatok predstavuje významný fenomén v dejinách civilizácie, ktorý je symbolickým odrazom vyspelosti jedincov i celého národa. Keďže všetko podlieha neúprosnému času, vyžadujú aj pamiatky a hmotná kultúra pozornosť, ktorá by mala vyústiť v pozitívny obraz ich správcu alebo majiteľa.

Železiarne Podbrezová a. s. si vytvorili pri obnove Hradu Lupča určité kategórie hodnôt podľa ich významu, či už architektonického, historického, výtvarného, ale aj spoločenského. Rekonštrukcie, ktoré na hrade Lupča prebehli a prebiehajú, majú jednu nosnú myšlienku, ktorá smeruje k zachovaniu sústavy objektov hradu pre budúce generácie, a to pod prísny rešpektovaním zachovania pamiatkového charakteru.

Toto všetko by nebolo možné realizovať bez finančného zabezpečenia spoločnosti. Ako kastelán hradu si vás dovoľujem pozvať do útrobov hradu, aby ste sa na vlastné oči presvedčili o pozitívnych zmenách v tejto významnej kultúrnej pamiatke Slovenska.

Drobné nazretie do prehliadkovej trasy

Hrad Lupča síce svojim datovaním nepatrí medzi najstaršie na našom území, ale už pri dnešnom stavbe jeho poznania ho môžeme zaradiť medzi najautentickejšie stavby tohto druhu na Slovensku. Jeho dochované hodnoty dokonale dokladujú vývoj hradnej architektúry od polovice 13. storočia až po súčasnosť. V hornom hrade sa zachovalo viacero neskorogotických a goticko-renesančných portálov a štyri unikátne renesančné portály. Z tohto pohľadu je len málo stavieb na Slovensku, ktoré môžu Lupči

konkurovať. Pozornosti by nemala ujsť celistvo zachovaná renesančná kaplnka. Ministerstvo kultúry v súčasnosti **Kultúrna pamiatka roka 2008** jej udelilo cenu Fénix. Výrub stromov, použitých na drevenom strope v sakristii, bol dendrologickým výskumom datovaný do roku 1480. Okrem najstarších častí hrad ponúka návštevníkom aj iné nové aktivity v podobe stálych expozícií, pričom v letných mesiacoch ešte nejaké prehliadky sa zachovalo viacero neskorogotických a goticko-renesančných portálov a štyri unikátne renesančné portály. Z tohto pohľadu je len málo stavieb na Slovensku, ktoré môžu Lupči

Vstup a prístup do hradu

Hrad Lupča je možné navštíviť v mesiacoch júl – august denne, okrem pondelka v čase od 10.00 hod do 15.30 hod. Mimo letnej sezóny v termíne od septembra do júna je návštevu potrebné dohodnúť na číslach: **048/418 74 29, 0911 580 164** alebo prostredníctvom e-mailu: info@hradlupca.sk. Prehliadka hradu je možná len so sprievodcom a trvá približne tri štvrtiny hodiny. Z kapacitných a bezpečnostných dôvodov je počet jednej skupiny obmedzený na 25 návštevníkov. Prehliadka začína vstupom cez hlavnú bránu, kde si

v pokladni na nádvori treba zakúpiť vstupenky. Dospelí zaplatia za vstup 1 €, deti vo veku od 6 do 19 rokov, študenti a dôchodcovia zaplatia 0,50 €. Ostatné skupiny majú vstup bezplatný. Za použitie fotoaparátu počas návštevy hradu si priplatíte 15 €. **Upozornenie!** Voľný vstup v prvú nedeľu v mesiaci je možný iba v múzeách v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva kultúry Slovenskej republiky. Hrad Lupča je v správe Železiarne Podbrezová a. s., takže táto zľava sa v jeho areáli nedá uplatniť. Na druhej strane k dispozícii je rodinná vstupenka, zľava pre väčšie skupiny ľudí a držiteľia Regionálnej karty Horehronia majú 20 % zľavu z ceny vstupného. K dispozícii je jedno parkovisko pred hradným areálom, ktoré je bez poplatku na parkovanie. Na hrad sa dá dostať turistickým chodníkom, pričom cesta zo železničnej alebo autobusovej zástavky trvá do 20 minút. **Všetky potrebné informácie sú prehľadne zobrazené aj na webovej stránke: www.hradlupca.sk.**

V prípade, že by ste mali nejakú otázku, neváhajte sa ozvať prostredníctvom uvedených kontaktov.

Vladimír Homola
kastelán Hradu Lupča

Zachovajme deťom rozprávkový svet

Dieťa je to najcennejšie v živote rodiča. Je zrkadlom jeho postojov, úspechov, radosti i sklamaní. No každé dieťa je predovšetkým obrazom rodičovej detskej duše. A ak mu ju my dospelí zachováme v tej najčistejšej podobe, zachová si ju aj ono pre svoje vlastné deti.

Nie náhodou je júnové číslo Lupčianskych zvestí venované viac ako inokedy práve našim deťom. Veď od prvého dňa je tento mesiac poznačený skratkou MDD, a práve vďaka nej sa i dospelí stávajú v tento deň na pár hodín opäť súčasťou detského rozprávkového sveta.

aj ďalší nadšenci „detského sveta a detskej dušičky“, ktorí sa postarali o lupčianske deti dobrotami

vé ľahšie i ťažšie súťaže a hádanky za asistencie filmových a rozprávkových postáv. O „rozprávkovanie“ sa starali ľudia z dobrovoľníckych radov Komisie kultúry, Komisie podnikania a cestovného ruchu, Rodičovskej rady a Materského centra Klúčik, odhodlaní bojovať v ten deň, žiaľ, okrem iného aj s počasím. Ruku k dielu však priložili

Voľný čas venovali drobizgu

Ten náš tohtoročný detský deň sme oslávili, ako sa patrí – spojili sme sily a dopriali deťom poriadny Rozprávkový les v parku pri MKS. A tak deti bez ohľadu veku mohli aj s rodičmi absolvovať zaujima-

a darčekmi. Prekvapenie v podobe jazdy na terénnom aute deťom doprial Juraj Holéc. Počet dzavotajúceho drobizgu v sobotu presiahol v parku v sobotu číslo 250 a deti, ktoré mali chuť, sa mohli po jeho skončení aj s rodičmi po-

Myšlienka Medzinárodného dňa detí vznikla na Svetovej konferencii pre blaho detí (World Conference for the Wellbeing of Children) vo švajčiarskej **Ženeve** v roku **1925**. Zástupcovia 54 krajín tu schválili deklaráciu, ktorá sa zaoberala chudobou, detskou prácou, vzdelaním a otázkami, týkajúcimi sa detí na celom svete. Po konferencii viacero vlád zaviedlo v krajinách takýto deň s cieľom urobiť deťom radosť a zároveň poukázať na problémy detí vo svete. 1. jún ako MDD sa oslavuje vo viac ako 21 krajinách a napríklad v USA sa Deň detí oslavoval prvýkrát už v roku 1925 v San Franciscu.

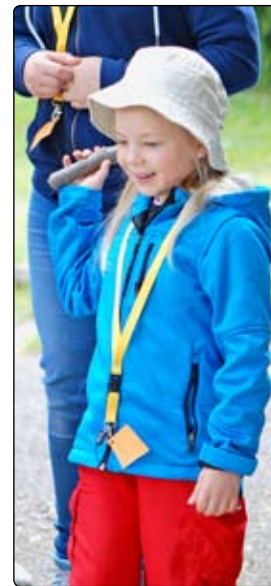

brať podvečer do hostinca Tríbel. Masky boli vítané. O súťaže a zábavu sa postarali Pappovci, Petríkovci a ďalší. Jednoducho povedané – ak deťom ich veľký

deň s láskou a radosťou dobrovoľne pripravujú ľudia, ktorí vo svojom srdci vlastne deťmi nikdy neprestali byť, výsledok vždy musí stáť za to. Ony si totiž

nami priblížený rozprávkový svet tohto dňa určite zapamätajú. Presne tak, ako sme si ho zachovali aj my. (ela)

Foto Peter Veverka

Jeho video postupuje do Dánska

„V Slovenskej Lupči som skúmal problém odpadu na uliciach a pri potôčiku Ľupčica. Dokedy sa na to budeme len nečinne pozerať? Zrejme dovtedy, dokým nebudeme my deti za dospelých zodpovedné...“ slová piataka Juraja Filipa Holéciho, ktorý svojím videom očaril porotu celo-slovenskej súťaže LITTER LESS (Menej odpadu) – program Mladí reportéri pre životné prostredie. Svojím prvým miestom si vybojoval postup do medzinárodného kola, ktoré sa koná v dánskej Kodani.

do školy rovnomeného názvu Škola u Filipa v Banskej Bystrici, si prevzal ocenenie v Bratislave z rúk prof. Mikuláša Hubu, predsedu Výboru NR SR pre pôdohospodárstvo a životné prostredie. Svoje prvé detské video, ako povedal v rozhovore pre RTVS, tvoril už ako trojročný. „Toto víťazné video s názvom Odpad pri a vo vode som spojil s tichomorským ostrovom z odpadkov blízko havajských ostrovov. Pretože som chcel poukázať na to, aby sme sa k takémuto niečomu nedopracovali aj my,“ vysvetlil Filip. Kampaň LITTER LESS je organizovaná v 10 krajinách sveta (Slovensko, Kanada, Francúzsko, Macedónsko, Nemecko, Kazachstan, Čierna Hora, Rumunsko, Malta, Lotyšsko) vďaka podpore Nadácie pre environmentálnu výchovu FEE a finančnému príspevku Nadácie spoločnosti Wrigley. Cieľom kampane je zapojiť a vzdelávať mladých ľudí v problematike odpadu a povzbudiť ich k pozitívnym riešeniam. Víťazi získajú 1,000 USD a pozvánku na 3-denné medzinárodné podujatie. Držíme palce.

Eríka Lamperová
Foto archív (jfh)

Slovensko sa do 3. ročníka súťaže Mladých reportérov pre životné prostredie, tematicky zameranej na minimalizáciu odpadu, ktorú organizovalo Centrum environmentálnych aktivít Trenčín, zapojilo v rámci medzinárodnej kampane LITTER LESS programu Young Reporters for the Environment so sídlom v Kodani.

Rozhodovalo aj Greenpeace

Súťažilo sa v troch vekových kategóriách a v troch žurnalistických žánroch: článok, fotografia a video. Do kampane, realizovanej prostredníctvom

webovej stránky LITTER LESS <http://www.yre-litterless.org/svk>, sa zapojilo 80 žiakov a študentov z 23 základných, stredných a vysokých škôl. Mladí reportéri zbierali cenné skúsenosti pre žurnalistickú tvorbu: identifikácia miestneho problému životného prostredia, hľadanie riešení, ktoré napomôže minimalizácii odpadu a pod. Najviac sa venovali problému znečistenia v mestách i na brehoch riek, niektorí pritom išli príkladom pri čistení, iní išli viac do hĺbky a hľadali riešenia na minimalizáciu odpadu v spolupráci so starostami obcí. Články boli rôzne publikované: v online regionálnych

médiách, na webovej stránke či nástenke školy, na webovej stránke programu Mladí reportéri pre životné prostredie. O výsledkoch rozhodla porota, zastupujúca Greenpeace, a zástup-

covia internetových a printových médií.

Súťaži 10 krajín

Filip Holéci, ktorý z našej obce pochádza a chodí

Zlepšime ho spoločne!

Turíčný jarmok v Slovenskej Lupči sa stáva z roka na rok čoraz silnejším kultúrnym i turistickým lákadlom nielen pre tunajších obyvateľov, ale najmä pre obyvateľov celého banskobystrického regiónu. Svedčí o tom aj narastajúci počet návštevníkov, vystavovateľov či predajcov.

Piatkové odhalenie infopanela

Festival Ozveny hradných múrov

Avšak spolu s týmto faktorom rastie aj potreba zvyšovať nielen jeho efektivitu, ale aj účelovosť či kultúrnosť, a tým aj celkový prínos celého podujatia. Práve preto vám, milí čitatelia Ľupčianskych zvestí, ponúkame priestor na vaše názory, aby ste sa stali aktívnou súčasťou Ľupčianskej jarmočnej tradície, a dali tak organizátorom svoje tipy,

Remeslá a tradície

čo všetko a, samozrejme, aj ako by sa niektoré veci mohli v rámci jeho príprav a chodu zlepšiť, zmeniť, či zaviesť ako novinka. Vaše názory a podnety uvítame, posunieme kompetentným a počas nasledujúceho roka aj spoločne s vami v tejto súvislosti nazrieme pod pokrievku príprav toho nasledujúceho jarmoku pre rok 2014. Píšte na e-mailovú

Historický kalendár

Povešť o zázračnej niti

Jún

3. 6. 1347 – kráľ Ľudovít Veľký na hrade Slovenská Ľupča vydal výsadnú listinu, ktorou potvrdil platnosť listiny Karola Róberta z 11. 11. 1340 a uznal hranice Ľupčianskeho chotára.

6. 6. 1959 – zomrel v Bratislave Ing. Anton TURECKÝ (nar. 10. 8. 1902). Vysokoškolský pedagóg, člen, korešpondent SAV, autor viacerých odborných publikácií v stavebníctve.

6. 6. 1988 – zomrel v Myjave Ján ORAVSKÝ (nar. 9. 4. 1910). Odborník na meliorácie a reguláciu vodných tokov.

7. 6. 1899 – popoludní vznikol požiar, pri ktorom zhorela štvrtina obce, od domu č. 7 po Hronskú ulicu a tiež celá Hronská ulica.

9. 6. 2006 – zomrel v Bratislave RNDr. Bohuslav CAMBEL, DrSc. (nar. 29. 10. 1919). Zakladateľ a priekopník geochémie na Slovensku.

18. 6. 1950 – zhromaždenie roľníkov, na ktorom bola zvolená správa JRD a dozorný výbor. Za prvého predsedu JRD v Slovenskej Ľupči bol zvolený Viliam DÁVID.

21. 6. 1949 – zomrel vo Zvolene Koloman PETKO (nar. 14. 7. 1881). Notár, autor príručiek o štátnej a samosprávnej správe.

Spracoval Ján Kováčik
foto int.

V dávnych dobách sa obyvatelia Horného Uhorska zaoberali poľnohospodárstvom či prácou v lesoch a Ľupčania neboli žiadnou výnimkou. Práca to bola ťažká-preťažká, ľudkovia sa pri nej natrápili, no ledva sa uživil. Neskôr však začali vznikáť remeslá od výmyslu sveta, výroba a predaj rozličného tovaru sa rozširovali a Horno-uhorčanom sa podstatne žilo lepšie. Nuž a tak tomu bolo aj v Ľupči, debnári, kolári, nožiari, hrnčiar, šustri, a čo ja viem, akí ešte remeselníci, vysokou zručnosťou sa vyznačovali, a tak o ich výrobky na trhoch či jarmokoch v širokom okolí zákazníci potrať sa išli.

Avšak Ľupčianskym remeselníkom popri radoostiach aj mnohé starosti pribúdali, a najmä šustri sa s nimi najviac borili. Konopné nite, ktorými kožené zvršky s podošvami dokopy spájali, totiž zlej kvality boli, rýchlo sa drali a trhali, preto postupom času šustri viac vrátili vybavovali, ako novej obuvi šli, a tak o zisky prichádzali. No a keď výrobcu s kvalitnejšou materiálou nikde nenašli, v bezradnosti súťaž o najpevnejšiu konopnú niť vyhlásili a víťazovi tučnú odmenu prisľúbili.

Zasmolené nite

V Moštenickej doline, kúsok povyše Mlynčoka v malej kolibke pri potôčiku, istý Ondrej Dratva s rodinou žil, od jari do jesene miliere staval a drevené uhlie pre okolité huty tam dorábali. No a keďže pri ťažkej robote pevné čizmy potreboval, obuv pre seba, ale aj pre celú rodinu od Ľupčianskych šustrov kupoval, a tak ako ostatní zákazníci aj on na nekalitné konopné nite neprestajne nadával. Veď len čo čizmy kus ponosil a kde-tu o skalu zakopol, nite sa roztrhli a pysky čiziem už aj jest

pýtali. Nebolo preto vari týždňa, čo by čizmy, ale aj inú obuv do Ľupče vracat nešiel, a tak svoj drahocenný čas podaromnici márnili. Jedného dňa si však uhliar Ondrej povedal dosť, od šustrov nití a ihiel nakúpil a tam pri kolibke sám všetku znivočenú obuv opravoval. I stalo sa raz, že keď sa jest pýtajúcej obuvi nakopilo, Ondrej ju spolu s nitami a ihlami k práve zapálenému milieru nanosil, a aby ho neprestajne na očiach mal, tam sa k jej oprave chystal. No keď ešte do kolibky po trojnožku na sedenie zašiel a nazad sa vrátil, od prenáramnej zlosti šľak ho temer tračil. Z rozhorúčeného borovicového dreva smola nadol postekala a celé celučičké nite zaliala. Keďže uhliar už viac nití nemal, nič inšie mu nezostávalo, len takými zasmolenými niťami obuv pozošovať. A tu, verte-neverte, div divúci sa stal. Prešiel týždeň, nite držali. Prešiel druhý, tretí, prešiel mesiac, ba aj rok, zvršky a podošvy už dočista zdraté boli, ale zasmolené nite obuvi jest pýtať nedovolili. No a tak, keď sa uhliar Ondrej o Ľupčianskymi šustrami chystanej súťaži dozvedel, spakoval nite do

tanistry a hybaj aj on sa do súboja prihlásil.

Dratvou ju nazvali

Súťaž o najpevnejšiu konopnú niť sa v Ľupči na placi, zvanom Rajčula, konala, a keď Ondrej toľkých vyštáfirovaných a seabedomých súťažiacich, poschádzaných z celého Uhorska, uzrel, náramne sa prelakol, prihlásiť sa neprihlásil a len tak zbožku nakukával. No a súťaž to bola poriadna. Porotcovia niť práve súťažiaceho z jednej strany o kmeň statnej lipy uviazali, z druhej strany si ju najväčší Ľupčiansky silák Baláž o zápästie omotal a tú niť ťahal a ťahal. No a porotcovia mali rátať, dokedy sa niť nepretrhne. Ale beda, nestačili ani do troch narátať, niť sa roztrhla a silák Baláž sa už v prachu váľal. A tak tomu bolo rad radom, nite sa trhali, Baláž sa po každom pretrhnutí v prachu naďalej váľal, až napokon nebolo, koho za víťaza vyhlásiť.

Keď nezdary všetkých výrobcov nití Ondrej na vlastné oči uvidel, osmelil sa, a či vraj by aj on mohol súťažiť. Jój, to bolo posmechu! Zaľúňaný uhliar, skaderuka-skadenoha sa odváži súťažiť! Ale nech je, ako je, nech

ukáže, čo jeho niť dokáže! Ondrejovu zasmolenú niť porotcovia uviazali o lipu, silák Baláž pripravený, že sa o chvíľu bude opäť v prachu váľať, si ju o zápästie omotal a ťahal. Nuž a Baláž ťahal a ťahal, porotcovia ráтали a ráтали, no uhliarova niť nie a nie sa roztrhnúť. A keď sa už pomaly aj stmievať začalo a niť stále držala, Ľupčianski šustri Ondreja za víťaza súťaže vyhlásili a bohato ho odmenili. Potom uhliarovu zasmolenú konopnú niť Ľupčania podľa jeho mena dratvou nazvali a remeselnícky vyrábať ju začali. No a keďže o Ľupčiansku dratvu vo svete nevidaný záujem bol, v mestečku dratvárska dielňa za dielňou vznikala, remeselníci si vlastný cech založili a uhliara Ondreja za čestného cechmajstra zvolili.

...

Ďj, veľa vody potôčikom Moštenica od tých čias, čo uhliar Ondrej Dratva čirou náhodou mocnú šusterskú niť vynášiel, pretieklo a na podivný príbeh sa už dávno zabudlo. Všetko tu napísané je však pravda pravduca, lebo od tej doby široko-ďaleko Ľupčanov nijako inak ako podľa jeho mena Dratvármí nazývajú.

Ján Balkovic, foto int.

Voda je rastlinám tým, čím je pre nás krv

Radíme záhradkárom

Je tu jún, a teda aj zavlažovanie. V globále by sme mali vedieť, ktoré rastliny majú nárok na viac vody a ktoré na menej. No všeobecne platí – vlaha znamená pre rastliny to, čo pre človeka krv.

Vodná závlaha zvyšuje humus v pôde a zásobuje vlhkosťou rastliny. Najvhodnejšia voda je zrážková, je vlažná mäkká a okysličená. Preto je vhodná na zavlažovanie okopanín. Dobrá voda je aj riečna a potočná. Najhoršie je, keď je pôda vyhriata slnkom a zalieva sa studenou vodou. Rastliny dostávajú šok. Najviac na to reagujú uhorky. Aby sa obmedzili teplotné rozdiely medzi vodou, vzduchom a pôdou, musíme zalievať v lete skoro ráno alebo neskoro večer, keď pôda ochladne. Nikdy nepolievame za slnečného dňa, keď slnko vyhrieva pôdu.

Rozmnožovanie ruží

Ak chceme dopestovať niektoré drevisy ako napríklad ruže, koncom júna je najvhodnejší čas na rozmnožovanie pomocou ich 6 – 7 cm dlhých nezdrvnatých odrezkov. Listy na nich skrátame asi o 1/3, aby nevyschli, a hneď ich napichnete do pôdy s raše-

linou, prikryjeme sklenenou nádobou a zalejeme vodou. Za 3 – 4 týždne odrezky zakorenia. Poznáme to podľa toho, keď začnú pučať. Odkvitnuté kvety šípových ruží odrežeme a prihnojíme tekutou závlahou.

Červivosť čerešní a višní

V júni nám dozrievajú aj čerešne a višne. Mali by sme ich obráť všetky, lebo ovocie, ktoré ostane na strome, sa znehodnotí a hrozí, že ďalšiu úrodu napadne vrtivka čerešňová. Po obráť treba urobiť postrek 0,1 % Soldepom. V júni na mladých stromoch marhúl a broskyň robíme letný rez. Je veľmi výhodný pre dobré tvarovanie koruny stromu, pretože sa tým ušetrí celý jeden rok tvarovania koruny, pre dobré vyzretie kvetných pukov pre budúcu úrodu.

Červivosť jablák a hrušiek

Rovnako začíname boj aj proti červivosti jablák a hrušiek – teda proti obalovačovi jablčnému. Používa sa na to prípravok 0,4 % Dykol alebo 0,1 % Metation. Najdôležitejšie je vystihnúť správnu dobu postreku. Býva to niekedy medzi 5. a 15. júnom. Proti červivosti je nutné striekať aspoň

dvakrát po 14 až 18 dňoch. Keď je teplejšie, musíme striekať už od polovice júna. Vhodný je prípravok 0,6 % Novozír, ktorý likviduje aj strupovitost (chrasťavitosť). Dostupnými postrekmi striekame aj vošky, ak sa objavia na ovocných stromoch.

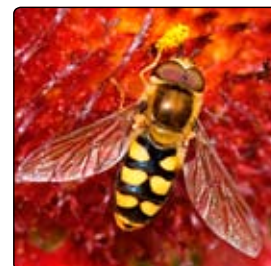
Výhonky sa skracujú

Koncom júna na jabloniach a hruškách skracujeme všetky výhonky za 8. listom, čím získame narastanie kvetných púčikov. Pripravujeme sa tak na dobrú úrodu na budúci rok. Aj pri čerešniach a višniach sa každoročne po zbere úrody skracujú mladé výhonky. Za každým listom tak vyzrejú kvetné púčiky pre budúcu úrodu. Keď sa neskrátia, púčiky za listom zakrpatujú, prestanú rásť, listy odpadnú, ostane na výhonku holé drevo a nastane neplodnosť výhonku. Za zelena treba strihať aj mladé výhonky. V júni je dôležité ošetriť aj vinič hrozna. Ako prvý sa urobí polom. Je to doplnok jariho rezu – ošetroenie a odstránenie nepotrebných letorastov, ktoré nemajú nasadené bobule hrozna a ktoré nepotrebujeme ani pre formovanie kordónov hrozna.

Spracoval M. Mazúch

Užitočný hmyz pre našu záhradu

Niektoré druhy hmyzu sú pre našu záhradu užitočné, pretože sa živia škodlivým hmyzom alebo na ňom parazitujú, čím obmedzujú počet škodcov. Ak budeme vedieť, ktoré druhy hmyzu sú užitočné, ich podporou si prirodzene ochránime záhradu.

V boji s voškami nám pomôžu aj **pestrenky**, ktoré sa svojim vzhľadom podobajú na osy, pretože majú v zadnej časti jasné žlté pruhy. Ako aj z ich názvu vyplýva, sú pestro sfarbené. Ich larvy ničia vošku makovú, zelenú a ďalšie druhy vošiek. Dospelé jedince kladú vajíčka na rôzne, voškami napadnuté časti rastlín, najčastejšie však na spodnú stranu listov, ktoré sú skrútené v dôsledku cicania voškami. Z vajíčok sa liahnu asi 1 cm dlhé larvy, pre ktoré sú vošky potravou.

Medzi najznámejší užitočný hmyz u nás patrí lienka sedembodková. Asi nikomu ju nemusíme veľmi predstavovať, pretože je to malý čierny chrobák s výraznými bodkami. Ich významná úloha spočíva v tom, že sa živí voškami, ktoré parazitujú najmä na listoch zeleniny. Lienka nakladie medzi kolónie vošiek kôpky žltých lesklých vajíčok, z ktorých sa po čase vyliahnu čierne alebo fialové larvy lienky, ktoré sa hneď po vyliahnutí živí voškami, a to podobne ako aj dospelé lienky.

Ďalším bojovníkom proti škodcom zeleniny a zemiakov je **zlatoočka**. Tento hmyz ničí vošky, strapky, roztoče a taktiež sa živí vajíčkami a larvami pásavky zemiakovej. Najrozšírenejším druhom zlatoočiek je zlatoočka obyčajná, ktorú spoznáme vďaka modrozelenému sfarbeniu, zlatistým očiam a dlhým tykadlám. Samičky kladú vajíčka na listy zeleniny a zemiakov. O niekoľko dní sa z nich vyliahnu sivé larvy, ktoré svojimi ostrými hryzadlami chytajú škodcov, ktorým vysajú obsah tela.

Spracovala (ela), foto int.

Naši jubilanti

V máji sa významných jubileí dožili:

- 70 rokov** Mgr. Veronika Priesolová
Július Kliment
- 75 rokov** Alžbeta Debnáriková
- 80 rokov** Lýdia Vaneková, Etela Vančová
Magdaléna Kúchnová
Ing. Zdeněk Plechat

Privítali sme do života

V máji sme privítali do života:

Marcel Hlaváč, Ema Bartková, Nina Hričovská

Opustili nás

V mesiaci máj nás opustili:

- Ivona Škrváňová vo veku 37 rokov
- Vladimír Homola vo veku 75 rokov

Čas plynie ako tichej rieky prúd.
Kto Ťa mal rád, nemôže zabudnúť...

Dňa 26. 06. 2013 si pripomenieme 1. výročie úmrtia nášho brata a príbuzného

JÁNA KUBICU.

Kto ste ho poznali, venujte mu tichú modlitbu a spomienku.

S láskou smútiaca rodina

Fantázie ochotníckych divadelníkov

Divadelné dianie v Slovenskej Lupči sa hlásilo k životu hneď v prvých rokoch po vzniku Československej republiky. Mládež z národne uvedomelých rodín sa spontánne združovala v súkromných domoch, kde hlavne v zimných mesiacoch hrávali divadlá.

Vo veľkej izbe sa do jedného kúta natiahla plachta ako opona, aby sa za ňou mohli pripraviť herečky a nevyhnutné rekvizity. Divákmi boli rodičia, príbuzní a známi. Nehrávali sa celovečerné hry, ale najčastejšie iba zábavné výstupy, často vytvorené vlastnou fantáziou účinkujúcich.

Improvizované javiská

Dušou tohto pohybu bola Milina Galandová. Medzi aktívnych ochotníkov patrila aj Lajo Mistrík, známy básnik a prozaik Ludo Ondrejov. Vhodná sála s javiskom nebola, a tak sa hrávalo na improvizovaných javiskách miestnych hostincov a v telocvični štátneho sirotinca na hrade. Prvá zachovaná

správa o divadle je letáčik s programom slávnosti otvorenia Sokolovne v roku 1928, kde už bolo stále javisko a hrala sa prvá dráma. V tom istom čase bol postavený aj Katolícky dom, v ktorom bola takisto divadelná sála. Čulý bol aj detský divadelný život. Nebolo školského

roka, aby sa neuskutočnilo aspoň jedno predstavenie.

Ochotníci, herci, recitátori

V 50. rokoch sa lupčianski ochotníci združovali a vystupovali v rámci Dobrovoľného požiarneho zboru. Nielen v Lupči, ale aj na okolí uviedli veľa úspešných hier. Najznámejší režiséri boli p. Solárik, učiteľka Vincent Bobák a Teodor Kaliský.

V krátkom období (1969 – 1973) sa kultúrna činnosť v obci sústredila v Miestnom odbore Matice slovenskej. Zamerala sa predovšetkým na literárno-dramatické pásma. Autorom a režisérom bol p. Kaliský, ako herci a recitátori prevažne učite-

lia lupčianskej školy, medzi ktorých som patrila aj ja.

Talentovaní a úspešní

Nové obdobie divadelnej činnosti sa začalo po roku 1979. V súbore sa objavili nové, mladé, nádejné talenty a spolu so skúsenejšími, star-

šími hercami dosiahli vynikajúce výsledky. Veľmi šikovnou a talentovanou režisérkou od roku 1981 sa stala Anka Davidová, zástupkyňa ZŠ Sama Cambela. V tomto roku režírovala prvú divadelnú hru od J. Soloviča: Strašne ošemetná situácia. Okrem tejto hry režírovala ďalších desať divadelných hier. Najúspešnejšou z nich bola divadelná hra od J. G. Tajovského: Nový život. Touto hrou sa získalo 1. miesto v okresnej súťaži, 2. miesto v krajskej súťaži a účasť na celoslovenskej prehliadke. Osobné ocenenia za herecké výkony dostali Eva Horská a Vladimír Petrovič. Bol to v roku 1986.

Spracovala Eva Horská
Foto archív (eh)

Kto to povedal?

Výroky slávnych

„Úplne oceniť človeka môžu len tí, ktorí sa mu vyrovnávajú, alebo tí, ktorí stoja vyššie ako on.“

a) Honoré de Balzac

b) Paulo Coelho

c) Marcus Aurelius

Správnu odpoveď nájdete na strane 15.

Obecná knižnica ponúka

Jarmila Repovská:

Ako si neskaziť život

Kniha tejto slovenskej autorky je napísaná zaujímavou formou, nazývanou román v románe. Radí v nej ženám, ako si neskaziť život. Nastoluje otázky ako: „Miluje ma muž, ktorému prejavujem svoju náklonnosť?“ alebo: „Je správne, že som sa zblížila s niekým, kto mi spôsobuje zármutok?“, no aj: „Prečo si vyberám stále ten istý typ, hoci som sa v takom už sklamal?“ Niektoré odpovede môžeme objaviť aj po prečítaní knihy.

„Jarka Repovská má výnimočný dar... Prostredníctvom svojich kníh rozsieva múdrosť, lásku, súcit, pričom výsledkom ich čítania je po-

koj. Už jej prvotinu Do roka a do dňa som zaradila medzi biblioterapiu, ktorá pomáha mojim pacientkam v ich temných chvíľach. A táto novinka je opäť plná poznania,“ povedala známa klinická psychologička Iva Friedmannová.

Chlapi, ale ako na nich?

Autorka vo svojom románe nenabáda ľudí k prázdnyim hodnotám, akými sú sex bez lásky, či bohatstvo bez duchovného rastu. Nabáda k poznaniu, že slúžiť dvom pánom sa nedá a človek neustále stojí na križovatke. Môže teda využívať právo slobodnej voľby. Hlavná hrdinka Mila je vystudovaná psychologička a novinárka. Jej úmysel je napísať knihu pre ženy o tom, ako si kvôli chlapom nekažiť život,

a hlavne, ako už nikdy žiadnemu nenaletieť. Krátko na to dostane záhadnú poštu. Vo veľkej obálke nájde príbeh neznámej ženy, ktorá opisuje svoj vzťah k istému mužovi a jeho správanie k nej. Pri čítaní tohto príbehu sa samotnej Mile začne vynárať na povrch jej vlastný príbeh, ktorý prežila. Keďže ju neznáma prosí o rady a súhlasí s tým, aby Mila na základe jej príbehu napísala knihu, novinárka neváha a začne písať.

Dokážeme to rozoznať?

„Chcela by som, aby sme my ženy, ale aj muži, pretože city dokážu potrapiť každého, dokázali rozlíšiť skutočný vzťah od „akože“ vzťahu. Aby sme v dôsledku nášho pocitu osamelosti nehrali partne-

ra do niečoho, čo on nechce a odmieta. A ak niečo druhá strana odmieta, nastáva v istom zmysle boj... a priestor pre nešťastie. Potom vznikajú názory, že láska bolí. Ja odmietam toto tvrdenie. Boli naša pripútanosť k niekomu, naša nechota pripustiť, že to, čo chceme, aby bolo naše, našim byť nechce,“ sformulovala autorka svoj odkaz, ktorý chcela knižkou nám ženám odovzdať. (spracovala id)

Foto int.

Vzácní a nedocenení..

Nie nadarmo sa hovorí – radšej raz vidieť, ako stokrát počuť. V prípade nášho Domu remesiel to platí dupľovane. Článok píšem plná dojmov z umeleckej tvorby v spoločenstve ľudí počas mojej druhej návštevy. Možno si pomyslíte, no čo už zase o tom Dome remesiel, ale posúďte sami.

Rozmýšľam, čo vlastne napísať a ako to napísať, aby moje slová zaujali ľudí, aby pokiaľ váhajú a možno nemajú odvahu sem prísť, sa predsa len odhodlali. Možno zo zverejnených obrázkov z minulosti to niekedy naozaj vyzeralo, že tam chodia tí istí ľudia. Že je to spoločenstvo, ktorého členovia sú už medzi sebou zohratí, a niekto nový by bol už navyše. Veľký omyl! Ja som bola zatiaľ v dielni 2 razy, a to vďaka dievčatku, ktoré si chcelo skúsiť vytočiť na kruhu niečo z hlíny. Vytiahla ma sem a neľutujem. To, čo som videla, bolo niečo úžasné. Dospelí, deti, a to bez rozdielu veku s rovnakým záujmom. Vytvoril niečo svoje, možno užitočné, možno len na ozdabu. Krátka tvorivá. Prvýkrát sme robili výrobky z hlíny. Každý, čo chcel. Možnosti sú bez hraníc a záleží len na fantázii. Môžete si vytočiť nádobky, vymodelovať menovky na dvere, hlinené šperky, figúrky... Záleží na každom, pre čo sa rozhodne. Odrazu zistíte, že to, čo možno vidíte drahé v obchode, si môžete vyrobiť len za cenu materiálu, na základe vlastnej fantázie a svojimi rukami.

Ako včeličky v úli

Pri druhej návšteve sme hlinené výrobky natreli

glazúrou a nechali v rukách Vlada Jánoša. A musím podotknúť, že má neskutočne trpezlivý a láskavý prístup k deťom a vôbec ku každému v keramickej dielni, ktorú vedie. Keďže to bolo len naozaj na pár minút práce, pustili sme sa do výroby emailových šperkov. A to bola teda paráda. Umelecké dielka, ktoré tu tvoríte, sú originály, a čo je na tom krásne, až do posledného vypálenia v peci neviete, čo z toho vášho snaženia bude. Aj dievčatá, ktoré to robili prvýkrát, dokázali vykúzlíť čarovné náušničky a privesky. Výtvary, ktoré budú mať pre ne nevyčísliteľnú hodnotu, pretože si ich vytvorili samy, nik také nemá a sú jednoducho úžasné. Bolo nás tam ako v úli, ani som nás nespočítala, niektorých som ani nepoznala. Dokonca boli aj z okolia Lupče. Plietli sme sa popod nohy, čakali na poradiť k peci a pritom bez nervozity s trpezlivosťou a plné očakávania z výsledku. Popritom nám všetko trpezlivo ukazovala Jarka Jánošová. Ani raz za tie skoro 4 hodiny som nemala pocit, že je z nás unavená. Behala od jednej k druhej, raz bolo treba prebiť očko na privesok, potom opäť

naložiť šperk do pece, a tak dookola. Bolo nás totiž viac takých, čo sme to robili po prvýkrát.

Očista duše

Úžasní ľudia, úžasná atmosféra, ktorú máme tu doma skoro zadarmo, a koľkí o tom nevieme. Ľutujem ten čas, ktorý som premárnila ničnerobením a mohla som byť tu. Vyplniť si chvíle v uponáhľanom svete materializmu, intríg a zlých správ za starou drevenu bráničkou Domu remesiel je očistou duše, vypnutím myšlienok na dennodenné starosti. Dobrovoľníci z domu remesiel by toho toľko potrebovali – opraviť strechu, elektrinu, ale hlavne aby sme si ich začali vážiť za ich prínos. Aby sme docenili to, čo robia vo svojom voľnom čase zadarmo pre nás a naše deti. Verím, že sa nájdu sponzori, ktorí by pomohli materiálne, finančne či prácou. Strecha je v dezolátnom stave, zateká ... a dúfam, že sa nájdu „sponzori“ uznania a vďaky. Som presvedčená, že vás sem príde viac nových, zvedavých a chtivých tvoriť. Lebo ten, kto sem zavíta, určite príde na druhý aj tretí, ba aj stý raz a neľutuje. Tak neváhajte nazrieť každú stredu od 17-tej do dielničky Domu remesiel. A ja sa s pokorou skláňam pred ľuďmi, ktorí za 10 rokov svojej činnosti nestratili trpezlivosť, ilúzie a vieru v krásu a hodnotu svojej práce.

(id)

Foto (db)

Krátky život naplnený prácou – uhádnete?

Milí naši najmenší čitatelia, opäť sme vám vymysleli malú súťaž. Na odpoveď vás navedú nasledovné informácie. Skúste pozorne čítať alebo počúvať rodičov, čo čítajú. Čakajú na vás milé odmeny.

Súťaž pre deti

Práve v tomto období sa s týmito usilovnými drobnými živočíchmi môžeme dennodenne stretnúť. Ich zvuk v tichu prírody vyvoláva v ľuďoch príjemný pokoj a pohodu. Hoci sa ich rodiny skladajú z tisícok jedincov, tvoria zároveň jeden súdržný celok. Sú obdivuhodné aj preto, že sa zorganizovali precízne a harmonicky. Ľudia by sa mali od nich učiť, všetko u nich funguje na 100 %. Sú to vysoko inteligentné tvory. Chránia život na zemi už len tým, že až 80 % všetkého kvetenstva opeľujú práve ony.

Aj v rozprávke účinkovali

Aby sa jeden dvojdecilitrový pohár naplnil ich sladkým produktom, musí tento drobný tvor vylieť zo svojho „príbytku“ 40-tisíckrát a navštíviť 1,5 milióna kvetov.

Podávajú si správy o hojnosti potravy aj o smere a vzdialenosti od svojho „príbytku“. Tie, ktoré sa vracajú z vonku domov, tancujú dorozumievací tanec a podľa tvaru kriviek, ktoré pri ňom opisujú,

podľa ich veľkosti a smeru sa ostatní dozvedia potrebné údaje. Orientačným bodom je slnko, a to aj vtedy, ak je za mrakom. Pri hľadaní a zbieraní nektáru mimovoľne opeľujú kvety a prispievajú tak k ich oplodňovaniu. Ak pichnú svojím žihadlom teplotného živočícha, zomrú, pretože spolu so žihadlom so spätnými háčikmi sa im vytrhne aj jedová žľaza. Produkujú rôzne biologicky vysoko hodnotné produkty, ktoré pomáhajú najmä pri liečení, tiež slúžia ako sladidlo. Ich pichnutia majú aj priaznivé účinky. Najmä pri reumatických ochoreniach pôsobí ich jed liečivo a utišujúco. Dvaja predstavitelia tejto ríše boli aj predlohou pre animovanú rozprávku. Vystupovala v nej veľmi usilovná predstaviteľka a jej veľmi lenivý braček. Rozprávku sprevádzala známa pieseň. Už tušíte, **o akého živočícha ide?** Ak áno, napíšte nám na adresu zvesti@slovenskalupca.sk! A aby to zase nebolo až také jednoduché, **vymenujte aj dva ich známe produkty!** Okrem toho nám **napište aj mená rozprávkových postavíček**, ktoré budú aj odmenou pre toho, kto napíše správne odpovede. A verte, máte sa na čo tešiť.

Spracovala (id)

Foto int

Pranostiky

Jún

Deň Petra a Pavla príroda častuje búrkou, ale zem oživa hriabami.

Jestli dážď na Jána Krstiteľa padá, málo má orechov pole a záhrada.

Sprevádzkoval prvý analógový počítač

V polovici mája sa na našej škole v rámci regionálnej výchovy a zbierania informácií o významných osobnostiach Slovenskej Lupče uskutočnila beseda s profesorom Ivanom Planderom, známym vedcom.

Narodil sa v roku 1928 na Myjave a vo svojich 4 rokoch sa s rodičmi prisťahoval do Slovenskej Lupče. V roku 1958 uviedol do prevádzky prvý slovenský analógový počítač na riešenie problémov dynamických systémov. Publikoval 10 kníh a monografií, z toho päť vo svetových jazykoch, bol autorom mnohých vedeckých prác. Bol pozvaným prednášateľom na medzinárodných konferenciách, členom vedecko-výskumných organizácií, zakladateľom Trenčianskej univerzity a jej prvým rektorom.

Počítač na celú miestnosť

V triede, kde sa beseda konala, sme sa stretli žiaci 5. A, 6. A, 6. B. S profesorom Planderom sme boli dve hodiny. Rozprával nám o svojich skúsenostiach s počítačmi, ale aj zaujímavosti o počítačoch a ich vývoji, o robotoch, robotizácii a o svojej práci so študentmi. Toto stretnutie bolo aj súčasťou matematiky a pán profesor nás naučil počítať v dvojkovej sústave. Na konci besedy sme sa ho pýtali rôzne otázky, vďaka ktorým sme zistili, že vyrobenie jedného počítača trvalo 4 – 5 rokov. Ďalej sme sa dozvedeli, že prvé počítače nemali monitory a ani žiadne dotykové tlačidlá, ako sú dnes, a prvý počítač svojou veľkosťou zabral celú miestnosť. Ako dar, že bol ochotný k nám prísť, sme mu dali kyticu kvetov. Dúfame, že pána profesora Plandera ešte niekedy stretieme, aby nás mohol obohatiť ďalšími zaujímavosťami a inšpirovať nás nielen k hraniu hier na počítači, ale aj k programovaniu a učeniu sa informatiky.

Timea Pavlíková, 6. A

Špania Dolina – zaujímavá obec

Obec Špania Dolina pôsobila na mňa veľmi dobre a pokojne. Mali sme fajň sprievodcu, ktorý bol členom Špaňodolinského baníckeho bratstva Herrengrund, mal so sebou aj psa, ktorý bol maskotom bratstva. V Španej Doline sa v minulosti veľmi veľa ťažilo, najmä meď, ktorá sa vyvážala aj do Istanbulu. Nachádzali sa tam štyri veľké šachty: Ferdinand – na námestí obce pri baníckom dome Klopačka, Maximilián – zvalená šachta, Ludovika – najmladšia šachta, mala skoro 400 m, s najväčším kolesom vtedajšej doby, kto-

ré malo 12 m a bolo poháňané obojstranne, a šachta Mária. Išli sme popod veľké haldy hlušiny a pomaly sme sa dostali ku kostolu, ktorý bol zasvätený sv. Klimentovi. Pri vchode sme videli fresky dvoch baníkov, ktorí mali na sebe zelenú čiapku, biele tričko, červené nohavice, čierne topánky. Zaujímavý bol prostriedok, ktorým sa spúšťali do štôlne. Na ťažbu používali železko a kladivko. Z kostola viedlo 162 schodov, z ktorých vraj každá rodina postavila jeden schod.

Peter Lakomčík, 8. B
Foto (int)

Špania Dolina – Ferdinandova šachta

Orava – trochu bláznivý výlet

Keď som sa jedného dňa – v piatok zobudila, veľmi rýchlo som vypla budík a vyskočila som z postele. Von bola celkom zamračená obloha, ale ani to mi nepokazilo deň, lebo nás čakala ďalšia exkurzia, spojená s výletom, tentoraz na Oravu.

O pol siedmej sme už všetci stáli pred obchodom. Nie preto, že by sme boli hladní, ale preto, že sme tu mali zraz. Už dlhšie tam stál žltý výletný autobus. Mysleli sme, že príde iný, no nakoniec to bol práve ten náš. Pani učiteľky skontrolovali, či sme všetci nastúpení, a následne nám dovolili, aby sme nastúpili do autobusu. Keď som

už sedela na mieste s kamoškou, zrazu ma znovu prepadol ten známy pocit. Býva mi totiž v autobuse zle a zabudla som užiť tabletku. Preto radšej cestujem vlakom.

Tajomstvá hradu

Musela som to však nejakou prežiť. Niekedy som síce myslela, že to nevydržím,

Zuberec a jeho čarovné domčeky

Selce – stredisko cyrilo-metodskej tradície

A je to tu! Ideme na exkurziu. No počasie nám neprialo. Z chladného a nehostinného počasia nás vysekalo až teplo v autobuse. Po chvíľke sme cez zarosené okná videli siluetu kostola. Nie hocikákeho, ale Kostola svätého Cyrila a Metoda. Za starými múrmi v novom šate sa skrývali mnohé príbehy. Veselé aj smutné. Niektoré nám prezradil cirkevný historik Gabriel Brenza. Po vstupe do kostola sa nám naskytl okrem iného nádherný pohľad na oltár, obraz svätcov a kríž. Kostol na mňa pôsobil tajuplne, ale nebal som sa a sadol som si

do lavice. Nebal sa ani Štefan Moyzes a iní národovci, ktorí pred 150 rokmi usporiadali veľkú slávnosť a vysvätili kostol pri príležitosti 1 000. výročia príchodu solúnskych bratov na Veľkú Moravu. Áno, aj v tom čase na to našli ľudia odvahu. A to v čase neľahkom. Nemali by sme si zobrať z nich príklad aj dnes? Každopádne do Kostola svätého Cyrila a Metoda sa netreba báť vstúpiť! **Samuel Bilanin, 8. B**

Foto (int)

Oltárny obraz v kostole

vydržať. Prešli sme pár rokov a hneď sme stáli pod hradom. Pod Oravským hradom. Pani sprievodkyňa nám odhalila tajomstvá hradu a ukázala nám krásne izby s veľikánskymi obrazmi majiteľov hradu, so zaujímavými predmetmi a nádhernými kusmi nábytku. Komu by vlastne napadlo, že ružová bábika sa dá využiť ako termoska?

V priehrade

Po veľmi zaujímavom prehládke hradu sme znovu nastúpili do autobusu a tentoraz sme mali namierené na Oravskú priehradu. Asi po pol hodine sme tam dorazili. Len čo sme vystúpili z autobusu, objal nás stu-

dený vetrik. Klepalo nás od zimy. A to sme sa až potom dozvedeli, že v priehradnom múre, kam sme mali ísť, sú len 2 – 3 stupne! Vstúpili sme dovnútra. Striedali sa tam úzke chodby s veľikánskymi sieňami. Po stenách sem-tam stekala voda. Kráčali sme po vlhkých chodníkoch. Miestami som mala pocit, že sa spoje jednotlivých dielov, tvoriacich múr, pretrhnú, ale nakoniec sme vyšli zdraví a šťastní.

Vyrábali sviečky

Ako posledné nás čakal skanzen v Zuberci, konkrétne jeho prehliadka a ukážky života v ľudovej dedinke. Dozvedeli sme sa, ako si žili naši predkovia, ako sa vyrábali a šili látky a oblečenie, ale i ako sa vtedy učilo v školách. Poniectori si skúsili i výrobu sviečky z včelieho vosku aj výrobu sošiek z hliny. Nanešťastie nám začalo pršať. Po skončení prehliad-

ky sme však už museli nastúpiť do autobusu. Zás mi bolo zle, ale hneď, ako sme vystúpili v Dolnom Kubíne, uľavilo sa mi. Urobili sme si malú prestávku a prevetrali sme si peňaženky v TESCO. Cesta domov bola naozaj bláznivá! Smiech a zábava vôbec nechýbali. Vyjedali sme čipsy a smiali sme sa na každej blbosti. Domov sme sa vrátili unavení.

Alexandra Horváthová, 6. B
Foto int

Okienko Zelenej školy

V týždni od 22. apríla do 28. apríla sa po celom Slovensku zapojilo 85 škôl do rôznych praktických aktivít, zameraných na ochranu životného prostredia. Naša škola bola tiež medzi nimi. Čistili sme les, spoznávali liečivú moc prírody, čistili potok, stavali vodné mlyny a hrádze, naučili sa bezpečne zakladať aj uhasiť oheň, opätovne sme vyzbierali od-

padky na chodníkoch Hôrky... Podobné aktivity robíme celoročne a aj takýmto

spôsobom sa snažíme viesť deti k láske k prírode.

Kolégium Zelenej školy

Máj v materskej škole

Keďže aj naša MŠ patrí do siete škôl, podporujúcich zdravie, plní úlohy, vyplývajúce z tohto projektu. Uskutočňuje aktivity, zamerané na osvojenie si pozitívneho vzťahu detí k jedlu, stravovacím návykom a ku konzumácii zdravých jedál a nápojov.

Preto sme si aj my tretí májový utorok pripomenuli „Svetový deň mlieka“ bohatou syrovou hostinkou. V mene detí a celého kolektívu MŠ ďakujeme za sponzorský dar mliečnej farme uja Jožka Hiadlov-

„srdiečka“ a ako kvietky na lúke vyrástli na pódiu deti z triedy „mravčekov“. V závere vystúpili veľkí

všetko deťom k šťastiu treba“ rozdali maličky svojim maminkám krásne kvietky a, samozrejme, i božky na líca.

Detičky v sprievode

Aj tohto roku tvorili naši škôlkari súčasť turického sprievodu obcou počas jarmoku. V bielom ľudovom odevu veselo kráčali za spevu známych ľudových pesničiek a predviedli sa i krátkym tančekom. Neodradil nás ani hlučný a smradlavý traktor, ktorý sa možno snažil o hudobný doprovod.

(mš)
Foto archív (mš)

ského a „lupčianskej“ syrárni.

Zo srdiečok maminkám

Deň matiek si detičky z MŠ pripomenuli spoločným vystúpením v MKS, kde svojim mamám venovali básne, piesne i tance. Najmladšia trieda „zajačikov“ sa predviedla veselými hudobno-pohybovými hrami na zvieratká, druhá trieda „včielok“ zase pásmom básní na tému „Najkrajšie dieťa“. V ľudovom kroji zatancovali a zaspievali malé

predškoláci „lienky“ s krásnou piesňou o hviezdíčke a pásmom básní. Po záverečnej spoločnej piesni „Čo

MDD v materskej škole

Dňa 3. júna všetky detičky z MŠ prekročili obrovskú balónovú bránu, ktorá im otvorila „Cestu za rozprávkou“. Privítala ich Snehulienka a sedem trpaslíkov, ktorí ich na tejto rozprávkovej ceste sprevádzali a pomáhali im zdolať rôzne úlohy. Deti napríklad navštívili hrad, obrastený trnami, a oslobodili Šipkovú Ruženku, Popolušku zase pomáhali roztrieť popol, hrach i fazuľu. Smelo sa vydali po stopách Pampúška, kde prekonávali prekážky i vlastný strach. V medov-

nikovej chalúpke presne podľa receptu namiešali čarovný bublajúci nápoj! Ocitol sa aj v rozprávke O troch prasiatkach, kde usilovne stavali ohrádky pri slamenom, drevenom i tehlovom domčeku. Na konci rozprávkovej cesty na deti čakala odmena od našich štedrých sponzorov, za ktorú ďakujeme P. Malecovi, L. Tončíkovej, M. Sedláčkovej, B. Stankovej, firmám: ADVIK, BALA, FARMAX a tlačiarňi OTAVA.

Kolektív MŠ
Foto (mš)

Futbalové spravodajstvo

Po kolotoči zápasov, ktoré sa museli zo známych dôvodov hrať v stredu a v nedeľu, sa po troch týždňoch všetko dobehlo a pomaly sa črtá aj umiestnenie v jednotlivých súťažiach. Pozrime sa poporiadku na účinkovanie našich družstiev!

A družstvo dospelí

15. kolo Sokol Medzibrod 8. 5. 2013 (dohrávka):

Dohrávka z neodohratého začiatku sezóny pre nás nedopadla dobre. Výsledok 4:0 pre domáci Medzibrod bol zaslúžený.

21. kolo FK 1928 Jasenie 12. 5. 2013:

Náš súper je v tohtoročnej sezóne v pásme zostupu, a hoci veľmi chcel vyhrať, naši chlapci mu to nedovolili, a tak po našej výhre 2:0 boli Jasencia ešte viac zarmútení.

22. kolo PS Hliník nad Hronom 19. 5. 2013:

Súper sa na stretnutie u nás nedostavil. Z tohto dôvodu, čiže bez boja nám ani pozápasové občerstvenie akosi nechutilo, hoci body za kontumáciu sú dobré.

23. kolo FK Šalková 26. 5. 2013:

Už pred zápasom sa k nám dostali správy, že súper zo Šalkovej ide u nás vyhrať.

Stretnutie s prívlastkom „derby“ malo naozaj výbornú úroveň. Zápas nakoniec skončil výsledkom 0:0, ale góly boli naozaj to jediné, čo zápasu chýbalo.

24. kolo MFK Detva 1. 6. 2013:

Náš „oblúbený“ súper si na nás zase čosi vymyslel. Zápas sa hral namiesto nedele v sobotu, a to vo futbalovo tradičnom čase pre dospelých o 10,45. Naše družstvo ešte nebolo dobre prebudené, a tak za výdatnej podpory rozhodcovskej trojice sme utrpeli výprask 4:0, druhý v krátkej dobe za sebou. Je naozaj na zamyslenie, či musíme dostávať takéto príručky u družstiev, kde tabuľkovo slabšie tímy odohrali priateľnejšie výsledky.

25. kolo ŠK Hrochoť 9. 6. 2013:

S týmto súperom sa nám nedarí. Nemáme s ním priaznivú ani gólovú bilanciu, preto naši chlapci chceli konečne vyhrať. Zápas bol na kvalitnej úrovni. My sme mali viac z hry aj viacej gólových príležitostí, ale súper rozhodol z dvoch brejkov pri našom tlaku, a preto sme prehrali 1:3. S týmto súperom to bolo už piatykrát za sebou. Asi je zakliaty.

Dorast

15. kolo Družstevník Očová 8. 5. 2013:

Dohrávka so súperom

z hornej časti tabuľky. Z našej strany zle odohratý zápas sme prehrali 6:2.

21. kolo Družstevník Podzámčok 11. 5. 2013:

Nakoľko postavenie družstva v tabuľke nevestilo nič dobré, potrebovali sme vyhrať. Chlapci zabojovali, a tak tri body za víťazstvo 4:2 boli asi rozhodujúce v boji o našu záchranu v 5. lige.

22. kolo Tatran Pliešovce 19. 5. 2013:

Už po niekoľkokrát sme nekoncentrovaným prístupom na začiatku prehrali celý zápas. Po dvoch rýchlych góloch v prvom polčase súper s prehľadom ubránil svoj náskok a my sme zase prehrali doma 0:2.

23. kolo OŠK Stožok 26. 5. 2013:

S posledným družstvom v tabuľke sme chceli vyhrať. Odovzdaný súper nám to umožnil, a keď sa konečne zobudili aj naši strelci, vyhrali sme vysoko 8:0, hoci náš výkon nebol nijako oslávny. Týmto víťazstvom sme definitívne uchránili 5. ligu dorastu pre ďalší ročník.

24. kolo Družstevník Bzovík 2. 6. 2013:

Chlapci pod dojmom istej záchranu išli do Bzovíka asi len na výlet. Výsledok 4:1 pre domácich hovorí za všetko. Škoda len, že nešli

radšej na huby, ktorými je táto oblasť veľmi známa. Urobili by aspoň niečo pre svoje zdravie a kondíciu.

13. kolo ŠK Selce 5. 6. 2013 (dohrávka z jesene):

V dohrávke sme odohrali pomerne slušný zápas, aj keď to ešte zďaleka nebolo tak, ako by sme boli chceli. Potešil nás výsledok 1:1, lebo na naše prekvapenie náš derby súper toť z neďalekých Seliec hral tiež celkom slušný futbal.

25. kolo ŠK Hrochoť 9. 6. 2013:

V tomto zápase sme zase sklzli do podpriemernosti. V niektorých momentoch sa zdalo, akoby naši chlapci po prvýkrát videli loptu. Prehrali sme zaslúžene 0:3, a to ešte súper nevyužil veľa dobrých gólových príležitostí.

Starší a mladší žiaci

11. kolo Slovan Kúpele Sliach 8. 5. 2013 (dohrávka z jesene):

Ťažký zápas pre našich starších žiakov. Nakoniec sme boli šťastnejší a vyhrali sme 2:1. Mladší žiaci bez problémov vyhrali 9:0.

17. kolo JUPIE B. Bystrica 11. 5. 2013:

Starší žiaci nedali svojim rovesníkom z JUPIE šancu a vyhrali 8:1. Strelci mladších žiakov nemali svoj deň, a prehrali 1:2.

18. kolo Spartak Hriňová 18. 5. 2013:

Zápas s favoritom našej súťaže mal veľmi kvalitnú úroveň. O trochu lepší boli hostia. Starší žiaci prehrali tesne 2:3 a mladší 1:3.

19. kolo OTJ Hontianske Nemce 25. 5. 2013:

Jedno z družstiev, na ktoré nevieme zahrať, sú H. Nemce. Tentoraz to ale platilo len pri starších žiakoch, ktorí prehrali 5:3. Naopak mladší žiaci rozdrvili svojho súpera 21:0 a, podľa slov ich trénera, už im ani nechutilo hrať.

12. kolo Baník Štiavnické Bane 29. 5. 2013 dohrávka:

Domáca prehra mrzí, pretože výkon bol možno remizový. Ale nič to. Prehru starších žiakov v pomere 0:2 odplatilo svojim rovesníkom družstvo mladších žiakov a nadelilo súperovi 13:2.

21. kolo TJ Šlachťiteľ Viglaš – Pstruša 8. 6. 2013:

Jednoznačný a presvedčivý výkon našich oboch družstiev potvrdili aj výsledkami. Veď posúďte sami! Starší žiaci vyhrali 16:0 a mladší žiaci 5:0. Dúfame, že nám to bude takto „sypať“ aj naďalej.

Súhrnné spravodajstvo o činnosti našej prípravky pripravujeme do ďalšieho čísla LZ.

(lb)

Naše šachové úspechy

V sobotu 25. mája vyvrcholil 6. turnajom seriál mládežníckych turnajov TALENT 2012/13. O posledné body do celkového poradia GPX z našich šachistov bojovali bratia Vášovci, spolu so súpermi od Detvy až po Kežmarok.

Celkove sa na turnajoch zúčastnilo 133 šachistov a spoznali sme tohtoročných medailistov. Srdečne blahoželáme Petrovi Vášovi, ktorý v celkovom poradí získal v kategórii do 14 rokov prvé miesto.

D. Haviarová, Foto (dh)

